

Антохова Ірина Михайлівна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри економіки підприємства

та управління персоналом Чернівецького національного

університету імені Юрія Федьковича

Тупиця Ліна Василівна

студентка Чернівецького національного

університету імені Юрія Федьковича

Вінцеславська Ольга Дмитрівна

студентка Чернівецького національного

університету імені Юрія Федьковича

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В РЕГІОНІ

Малий та середній бізнес - це соціально-економічний фундамент, без якого не може стало розвиватися будь-яка інноваційно-орієнтована держава. Це самостійна, систематична господарська діяльність малих та середніх підприємств будь-якої форми власності та громадян-підприємців (фізичних осіб), яка проводиться на власний ризик з метою отримання прибутку. Малий та середній бізнес багато в чому визначає темпи економічного зростання, структуру і якість внутрішнього валового продукту.

В період економічної кризи, роль малого бізнесу у процесі реформування вітчизняної економіки важко переоцінити. Вирішення проблеми безробіття, формування середнього класу, наповнення бюджетів усіх рівнів, розвиток конкурентного ринкового середовища - це лише деякі з основних функцій, які покладаються на малий бізнес найбільш динамічний елемент структури національного господарства, що постійно змінюється.

Стан та особливості розвитку малого бізнесу в будь-якій країні мають виразну регіональну специфіку. В Україні ж це пов'язано ще й з тим, що наша держава об'єднує неоднорідні території й регіональні господарські

комплекси. За даними досліджень, регіональні економічні, ресурсні й регуляторні умови є вкрай важливими для становлення й розвитку малого бізнесу в конкретному регіоні [1].

Актуальність даної проблеми полягає в тому, що малий бізнес як інституційний сектор економіки, давно став домінуючим за чисельністю та обсягами виробництва у провідних країнах світу. Малі підприємства забезпечують гнучкість та стійкість економічної системи, наближують її до потреб конкретних споживачів, а водночас виконують важливу соціальну роль, надаючи робочі місця та забезпечуючи джерело доходу для значних прошарків населення.

За статистичними даними в 2014 р. індекс інвестиційної привабливості Чернівецької області є найменшим серед інших областей України, також регіон характеризується низькою діловою активністю населення. На початку 2014 року кількість малих підприємств у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення у периферійних районах західних областей України становила: у Волинській – 42 од. (60,0% від середньодержавного значення); Закарпатській – 42 од. (62,0%); Івано-Франківській – 52 од. (74,3%); Львівській – 59 од. (84,3%), Рівненській – 38 од. (54,3%), Тернопільській – 41 од. (58,6%); Чернівецькій – 38 од. (54,3%) [2, с.210]. Частка збиткових малих підприємств у Волинській обл. становила 38,0%, у Закарпатській обл. - 28,1%, у Івано-Франківській обл. - 27,7%, у Львівській обл. - 38,9%, у Рівненській обл. - 39,1%, у Тернопільській обл. -30,5%, у Чернівецькій обл. - 39,2% [3].

На основі статистичних даних відомо, що за останні роки частка підприємств в Чернівецькій області зросла [4,с.64-73], але збільшення їх кількості не призвело до підвищення показників їх розвитку, на заваді цьому є:

- значний податковий тиск;
- нестача дієвих механізмів фінансово-кредитної політики;
- значне втручання органів у державної влади у діяльність суб'єктів;
- відсутність чіткої державної політики щодо підтримки підприємства тощо [5, с.48-61].

Існують такі фактори, які визначають нежиттєздатність підприємств малого та середнього бізнесу у регіоні:

- конкуренція великих корпорацій;
- нестача фінансового забезпечення;
- психологічні та фізичні навантаження;
- низький управлінський рівень;
- нестабільність доходів;
- нестійкість до несприятливих економічних факторів (інфляція, криза, циклічні коливання тощо);
- брак підтримки з боку держави тощо [5,с.48-61].

Важка ситуація у регіоні з підприємництвом потребує не лише мотивації його створення, а й подальшої підтримки та розвитку [6, с.59-62].

Для стимулювання розвитку підприємництва ведеться діяльність з активізації державної політики регулювання підприємницького сектору, позитивним наслідком чого стало удосконалення дозвільних процедур і реєстрації (у т. ч. електронної) речових прав на майно, спрощення процедур відкриття та закриття бізнесу, одержання адміністративних послуг, звуження прямого адміністративного державного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання та реформування сфери надання адміністративних послуг, пом'якшення податкового тиску, розвиток інфраструктури для надання суб'єктам підприємництва фінансової, матеріально-технічної, інформаційної, консультативної, маркетингової, кадрової та освітньої підтримки. Відбулося ухвалення значного числа нормативно-правових актів, які істотно змінили правове підґрунтя підприємницького та інвестиційного клімату в країні [7].

Також, на нашу думку, можна виділити ще деякі основні заходи, що сприяють покращенню розвитку та функціонування підприємств в регіоні:

- створення регіональних центрів з підтримки підприємницької діяльності;
- розробка регіональних програм розвитку підприємств;

- проведення досліджень щодо законодавчих перешкод, що стримують розвиток малого і середнього бізнесу;
- надання пропозицій центральним органам виконавчої влади з питань вдосконалення законодавства щодо регулювання підприємницької діяльності;
- удосконалення та впровадження європейських принципів функціонування Центрив надання адміністративних послуг;
- підвищення ролі громадськості у процесі прийняття рішень органами влади, шляхом залучення до засідань Координаційних рад з питань розвитку підприємництва, проведення “круглих столів” тощо;
- стимулювати розвиток привабливих, для конкретної території, видів економічної діяльності, з урахуванням сильних та слабких сторін їхнього природно-ресурсного потенціалу, виробничо-ресурсного потенціалу малих підприємств;
- реалізувати комплекс організаційно-економічних заходів, спрямованих на покращення інвестиційного клімату в регіоні шляхом гарантування захисту прав та інтересів інвестора [8].

Отже, мале підприємництво як самостійний і незамінний елемент ринкової економіки істотно впливає на структурну перебудову в економіці країни, робить певний внесок у збільшення загальних обсягів виробництва, роздрібного товарообороту, сприяє економії та раціональному використанню всіх ресурсів, створює сприятливе середовище для розвитку конкуренції та усунення монополізму в здійсненні підприємницької діяльності, забезпечує сильнодіючі стимули до інноваційних процесів та високоефективної праці

Дотримання та реалізація перерахованих вище методів, сприятиме процесам виходу малого підприємництва України на європейський рівень розвитку, поліпшенню бізнес-клімату, зміцненню позицій малого підприємництва в загальній структурі вітчизняної економіки, модернізації у сфері малого підприємництва, спрямованої на збільшення його внеску у соціально-економічний розвиток країни, підвищенню ефективності малого підприємництва, у тому числі збільшення його складової в обсягах вітчизняного

промислового та сільськогосподарського виробництва, наповнення доходних частин державного та місцевих бюджетів.

Література:

- [1] - Яновська А. В. Малий та середній бізнес - 90% економіки України / А. В. Яновська. // погляд. - 2010. - № 8. - С. 18-22.
- [2] - Діяльність суб'єктів малого підприємництва у 2014 році / Статистичний збірник 2015. - К. : Державна служба статистики України, 2015. - с.201.
- [3] - Чистий прибуток (збиток) з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємств за регіонами у 2014 році [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України.- 2015. - Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
- [4] - Варналій З. С. Мале підприємництво України як чинник регіонального розвитку: стан та перспективи / З. С. Варналій, В. В. Виговська. // Актуальні проблеми економіки. - 2009. - С. 59–63.
- [5] - Кобеля З. І. Антохова І. М. Стимулювання розвитку підприємництва в регіоні / З. І. Кобеля, І. М. Антохова. // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики.. - 2016. - №10. - С. 48-61.
- [6] - Ватаманюк-Зелінська У. З. Заходи регіональної політики для сприяння розвитку підприємництва у промисловому секторі економіки / У.З. Ватаманюк-Зелінська. // Економічний часопис - XXI. - 2011. - С. 59–62.
- [7] - Аналітичний звіт про стан і перспективи розвитку малого та середнього підприємництва в Україні [Електронний ресурс] // Державна служба України з питань регуляторної політики та розвитку підприємства. - 2014. - Режим доступу до ресурсу: <http://www.dkrp.gov.ua/files/042dbf480c.doc>.
- [8] - Регіональна програма розвитку малого і середнього підприємництва у Чернівецькій області на 2015-2016 роки [Електронний ресурс]. - 2015. - Режим доступу до ресурсу: <https://chernivtsy.eu/portal/>.